

Tervezet!

Az egészségügyi miniszter

.../2006. (...) EüM

rendelete

az emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárások végzésére vonatkozó, valamint az ivarsejtekkel és embriókkal való rendelkezésre és azok fagyasztva tárolására vonatkozó részletes szabályokról szóló 30/1998. (VI. 24.) NM rendelet és a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető meddőségkezelési eljárásokról szóló 49/1997. (XII. 17.) NM rendelet

módosításáról

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 247. §-a (2) bekezdésének *m*), *o*) és *p*) pontjában, valamint a magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény 13. §-ának (3) bekezdésében és a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 83. §-a (4) bekezdésének *d*) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

Az emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárások végzésére vonatkozó, valamint az ivarsejtekkel és embriókkal való rendelkezésre és azok fagyasztva tárolására vonatkozó részletes szabályokról szóló 30/1998. (VI. 24.) NM rendelet (a továbbiakban: R.) 1. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A reprodukciós eljárás elvégzésére irányuló szakorvosi javaslat megadására szülész-nőgyógyász szakképzettségű szakorvos jogosult – az 1/C. § (2) bekezdésben foglaltak kivételével – andrológus szakorvos véleményének figyelembevételével.”

2. §

Az R. a következő új 1/A- 1/C §-al egészül ki:

„1/A. § Az Eütv. 165. § *d*) pontja szerinti egyedülálló nőnél (a továbbiakban szintén: kérelmező)

a) egészségi állapotából (meddőség) kifolyólag vagy

b) életkora folytán

a kérelmező egészségi állapota folytán indokolt, az Eütv. 166. § (1) bekezdés *a)*-*d)* és *f)* pontja szerinti reprodukciós eljárás végezhető el, ha a kérelmező gyermeket természetes úton nagy valószínűséggel nem vállalhat.

1/B. § Az 1/A § *a)* pontja szerinti esetben akkor végezhető el az ott megjelölt reprodukciós beavatkozás, ha

a) legalább két egymástól független – a meddőség tényének és okának megállapításához szükséges orvosi vizsgálatokon alapuló – szakorvosi szakvélemény alátámasztja, hogy a kérelmezőnél fennálló egészségi ok(ok) következtében természetes úton nagy valószínűséggel egészséges gyermeket nem vállalhat és

b) az 1. § (1) bekezdésének *b)* és *d)*-*g)* pontjaiban, valamint az 1. § (5) bekezdésének *a)* pontjában és *ba)* alpontjában foglalt feltételek fennállnak.

1/C. § (1) Az 1/A. § *b)* pontja szerinti esetben akkor végezhető el az ott megjelölt reprodukciós beavatkozás, ha

a) a kérelmező a reprodukciós kor felső határához közelít és életkora miatt természetes úton gyermeket nagy valószínűséggel nem vállalhat és

b) az 1. § (1) bekezdés *db)* alpontjában és *f)*-*g)* pontjaiban, valamint az 1. § (5) bekezdésének *a)* pontjában és *ba)* alpontjában foglalt feltételek fennállnak.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt, a kérelmező életkora miatt indokolt reprodukciós eljárás elvégzéséhez két (a beavatkozást végző orvos, illetőleg orvoscsoport tagja, valamint egy, a beavatkozásban részt nem vevő) szülésznőgyógyász szakképzettségű szakorvos egybehangzó véleménye, illetve ajánlása szükséges.,,

3. §

Az R. 4. §-ának (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) A kérelmezők együttesen, az 1/A. § *a)*-*b)* pontja szerinti kérelmező egyedül – az Eütv. 168. § (2) bekezdés szerinti tájékoztatás után – a 8. számú melléklet szerinti „Rendelkezési nyilatkozat fagyasztva tárolt embriókról” elnevezésű nyomtatványon gyakorolják, gyakorolja az embriókkal kapcsolatos rendelkezési jogot, és azon - megjelölheti(k), hogy a rendelkezési jog megszűnése esetére

a) hozzájárul(nak) az embrióadományozáshoz, illetve

b) hozzájárul(nak) az embriók tudományos kísérlet céljából történő felhasználásához, vagy

c) kéri(k) az embriók megsemmisítését.”

4. §

Az R. 8. számú melléklete helyébe e rendelet *melléklete* lép.

5. §

A kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető meddőségkezelési eljárásokról szóló 49/1997. (XII. 17.) NM rendelet 2/A. § (2) bekezdésének *a)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(2) A kötelező egészségbiztosítás terhére nem vehető igénybe az (1) bekezdés szerinti szolgáltatás, ha]

„*a)* a beavatkozásra az R. 1/A. § *b)* pontja szerinti esetben, nem egészségügyi indokból kerül sor, „

6. §

(1) Ez a rendelet a 2006. július 15-én lép hatályba.

(2) E rendelet hatályba lépésével egyidejűleg az R. 1. §-a (1) bekezdésének felvezető szövegében az „Eütv. 167. § (2) bekezdés szerinti egyedülálló nőnél” szövegrész helyébe az „Eütv. 165. § *c)* pontja szerinti egyedülállóvá vált nőnél” szövegrész lép.

Dr. Molnár Lajos
egészségügyi miniszter

„8. számú melléklet a 30/1998. (VI. 24.) NM rendelethez

Rendelkezési nyilatkozat fagyasztva tárolt embriókról¹

Sorszám:

Kelet:

I. Együttes rendelkezési nyilatkozat²

Alulírottak
 (feleség/nő), illetve
 (férj/férfi)
 a intézet (klinika) Asszisztált
 Reprodukciós Központjában (a továbbiakban: ARK) tárolt, saját ivarsejtjeinkből vagy
 adományozott és saját ivarsejtjeinkből származó embriók további felhasználásáról a
 következők szerint rendelkezünk.*

1. Az embriókat későbbi saját felhasználás céljából letétbe kívánjuk helyezni. A
 letétbe helyezett embriók feletti rendelkezés jogát a továbbiakban

a) együttesen, vagy

b) a mellékeltlen csatolt, közokiratban (teljes bizonyító erejű magánokiratban)
 foglalt lemondó nyilatkozatnak megfelelően

kívánjuk gyakorolni.

Tudomásul vesszük, hogy bármelyikünk halála esetén az embriók feletti rendelkezés
 jogát a túlélő rendelkezésre jogosult gyakorolja. Mindkettőnk halála, válásunk, illetve
 élettársi kapcsolatunk megszűnése esetére*

a) felajánljuk a tárolt embriókat más személyeknél elvégzendő reprodukciós eljárás
 céljára,

b) felajánljuk a tárolt embriókat embriókutatás céljára,

c) kérjük az embriók megsemmisítését.

2. Az embriókat más személyeknél történő reprodukciós eljárás céljára felajánljuk.
 Tudomásul vesszük, hogy – amennyiben a felajánlást az intézet (klinika) elfogadja
 – nyilatkozatunkkal az embriók feletti rendelkezés jogát elveszítjük. Tudomásul
 vesszük, hogy az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 176. §-ának (1)
 bekezdésére figyelemmel, az embrióadományozáshoz szükséges az embriót
 létrehozó személyek életkorának, külsődleges testi jegyeinek, valamint az
 ismeretes megbetegedéseinek közlése. Ezen adatokat a következők szerint
 rendelkezésre bocsátjuk:

¹ A rendelkezési jog gyakorlása szerint kérjük az I., vagy a II. jelű nyilatkozatot kitölteni

² Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 175. § szerinti esetben

* A választott rendelkezésnek megfelelő nyilatkozat sorszámát kérjük jól láthatóan bekeretezni.

- a) felajánlom a tárolt embriókat más személyeknél elvégzendő reprodukciós eljárás céljára,
 b) felajánlom a tárolt embriókat embriókutatás céljára,
 c) kérem az embriók megsemmisítését.

2. Az embriókat más személyeknél történő reprodukciós eljárás céljára felajánlom. Tudomásul veszem, hogy - amennyiben a felajánlást az intézet (klinika) elfogadja - nyilatkozatommal az embriók feletti rendelkezés jogát elveszítem. Tudomásul veszem, hogy az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 176. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel, az embrióadományozáshoz szükséges az embriót létrehozó személyek életkorának, külsődleges testi jegyeinek, valamint az ismeretes megbetegedéseinek közzétevése. Ezen adataimat a következők szerint rendelkezésre bocsátom:

.....

Tudomásul veszem, hogy a hatályos jogszabályok alapján az embrióadományozás anonim, ennek megfelelően személyazonosító adataimat a fagyasztva tárolást végző intézet (klinika) bizalmasan kezeli, egyidejűleg azonban az embriókat felhasználó személyek adatairól tájékoztatást én sem kapok, ilyen tájékoztatásra jogosult nem vagyok.

3. Az embriókat orvostudományi kutatás céljára felajánlom. Tudomásul veszem, hogy e nyilatkozatommal – amennyiben a felajánlást az intézet (klinika) vagy a kutatóhely elfogadja – az embriók feletti rendelkezési jogomat elveszítem.

Kelt: (helység) (dátum)

.....
 kérelmező”

Indokolás

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvényt (a továbbiakban: Eütv.) módosító 2005. évi CLXXXI. törvény 2006. július 1-jétől lehetővé teszi a gyermekvállalás lehetőségét azon egyedülálló nők számára, akik életkoruk vagy egészségi állapotuk (meddőség) következtében gyermeket természetesen úton nagy valószínűséggel nem vállalhatnak. Ezen törvényi rendelkezéssel való összhangot teremt meg a reprodukciós eljárások végzésére vonatkozó végrehajtási rendelet módosítása, amely tartalmazza az egyedülálló nő kérelmezők esetén annak előírását, hogy mely beavatkozások és milyen feltételekkel végezhetők el, valamint rendezi az embriók feletti rendelkezési jogra vonatkozó nyilatkozat tartalmi elemeit.

A rendelet-tervezet az Eütv. humán reprodukciós eljárásokról szóló végrehajtási rendeletének, az emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárások végzésére vonatkozó, valamint az ivarsejtekkel és embriókkal való rendelkezésre és azok fagyasztva tárolására vonatkozó részletes szabályokról szóló 30/1998. (VI. 24.) NM rendelet (a továbbiakban: R.) módosítására tesz javaslatot. Az R. szabályozza az Eütv. alapján a reprodukciós eljárások elvégzésének feltételeit, az ivarsejtekkel és az embriókkal való rendelkezés módját és azok szabályait. Az R. tervezett módosítása folytán meghatározná, hogy az Eütv. szerinti egyedülálló nőnél (az a nagykorú nő, aki a reprodukciós eljárás megkezdésekor nem áll házastársi, élettársi kapcsolatban) egészségi állapotától, életkorától függően, szakorvosi döntés alapján az Eütv. 166. § (1) bekezdés *a)-d)* és *f)* pontja szerinti (vagyis valamennyi) reprodukciós eljárás elvégezhető, amennyiben valószínűsíthető, hogy természetesen úton gyermeket nem vállalhat.

A módosítás meghatározza az egyedülálló nők kérelmére speciálisan vonatkozó feltételeket, illetve a meddősége következtében reprodukciós eljárás elvégzését kérelmező egyedülálló nő esetében a fagyasztva tárolt embriókra vonatkozó rendelkezési nyilatkozat tartalmát.

A módosítás egyértelművé teszi a beavatkozás megkezdését követően egyedülállóvá vált nő, illetve a kérelem benyújtásakor egyedülálló nő fogalom-használatát.

A módosítás tartalmazza a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető meddőségkezelési eljárásokról szóló 49/1997. (XII. 17.) NM rendelet (a továbbiakban: r.) módosítását is. Az r. alapelvei értelmében a meddőséget, mint betegséget kezeli, így a meddőség kezelésére alkalmazott módszerek a biztosítottak számára akkor ingyenesek, ha arra egészségügyi, orvosi indikáció alapján kerül sor. A társadalombiztosítás által támogatott kezelési eljárások feltétele tehát az, hogy a beavatkozás egészségi okból, szakorvosi javaslatra, indikációra történjen. Ezt előtérben tartva a módosítás úgy rendelkezik, hogy amennyiben az egyedülálló nő azért kérelmezi a reprodukciós beavatkozást, mert életkora folytán a későbbiekben természetes úton gyermeket nagy valószínűséggel nem vállalhat, de olyan egészségi ok nem áll fenn nála, melynek folytán a meddőség ténye megállapítható lenne, a hivatkozott beavatkozást – egészségügyi ok hiánya folytán – nem a kötelező

egészségbiztosítás terhére veheti igénybe. (Hasonlóan ahhoz az esethez, ha az ivarsejtek letételére nem egészségügyi indokból kerül sor, illetve amennyiben nem orvosi indikációra igénybevett művi meddővétételt követően kerül sor meddőségkezelési eljárásra.)

A módosítás nyomán a jelenleg is az egészségbiztosítás által finanszírozott meddőségkezelési eljárások kérelmezői köre kis mértékben várhatóan növekedhet, ezzel a meddő egyedülálló nők számára elvégzett beavatkozások generálhatnak bizonyos költségvetési kihatásokat. Ennek mértéke azonban előre nem látható, a kérelmezők számától és elvégzendő beavatkozásoktól függ. Tekintettel ugyanakkor arra, hogy jelen rendelet-módosítás az Eütv. már elfogadott és kihirdetett, július 1-jén hatályba lépő módosításával való összhangot teremt meg, az esetlegesen felmerülő kiadások elsődlegesen az Eütv. már elfogadott módosítása és nem a rendelet módosítása okán merülnek fel.

Az Eütv. módosításával megteremtődött a gyermekvállalás lehetősége azon egyedülálló nők számára, akik életkoruk vagy egészségi állapotuk (meddőség) következtében gyermeket természetesen úton nagy valószínűséggel nem vállalhatnak. A jogalkotó eredetileg számol azzal az esettel, hogy a párok esetleg felbomlanak, és a házastársi, élettársi kapcsolat megszűnése után is lehetőséget ad az egyedülállóra vált nő számára a reprodukciós eljárás folytatására. E logika mentén az egyedülálló meddő nőt is megilleti ugyanaz a jog, amelyben az egyedülállóra vált nő a kapcsolata felbomlása után részesülhet. Az Eütv.- módosítás és jelen rendelet-módosítás hatályba lépésével az egyedülálló meddő nők esetében is lehetővé válik a gyermekvállalás, illetve azon egyedülálló nők számára is, akiknek reprodukciós képessége belátható időn belül oly mértékben romlik vagy megszűnik – ennek megítélése természetesen a beavatkozás elvégzését megelőző, a kérelmezőre szabottan egyedi vizsgálat tárgyát képező orvosi szakkérdés – hogy a későbbiekben már nem tudnak gyermek kihordására vállalkozni.